

L'ANCERT i els notaris

Javier Manrique Plaza
Notari de Jerez de la Frontera

L'article del nostre company César Belda Casanova, Conseller Delegat de l'ANCERT, al número 3/2011 d'aquesta revista (BELDA CASANOVA, «Una reflexió sobre l'Agència Notarial de Certificació»), m'incita a puntualitzar la seva reflexió amb algunes idees en certa manera divergents.

Efectivament, l'enunciat del seu article és correcte i estic d'acord amb ell: **el descontentament dels notaris és generalitzat i podríem dir que clamorós**. En això estem d'acord. Però no en quins són els motius d'aquest descontentament, els quals, a parer meu, no es deuen ni al seu caràcter obligatori ni al seu cost.

El caràcter obligatori de la informàtica corporativa (que no l'ANCERT) sorgeix per la imprescindible i neces-

sària implantació de la signatura electrònica dels notaris per mor de l'art. 17 bis de la Llei del Notariat, introduït per la Llei 24/2001. Per implantar-la, **es crea la fundació FESTE** com a entitat certificadora l'objectiu principal de la qual és proveir els notaris de la signatura electrònica obligatòria des de la introducció del precepte esmentat. En aquell moment (any 2001), no només la major part dels despatxos notariais estaven informatitzats a nivells molt alts, sinó que cal recordar que fins i tot abans (l'any 2000, quan érem dos mil notaris escassament) **ja hi havia, com a mínim, set o vuit empreses d'informàtica dedicades exclusivament als notaris**, i això no era de franc (no hi ha res de franc), sinó que cada un donava un cop de mà en la part que li corresponia en forma de serveis que contractava i que voluntàriament rebia.

De manera que **neix l'ANCERT i, automàticament, s'estableix una quota fixa per Notari per serveis corporatius informàtics**, sobre la base d'uns suposats beneficis que això ens proporcionaria, sense que fins ara la quota per aquests suposats serveis hagi estat convenientment justificada i desglossada. Efectivament, **hi ha una manca d'informació i de transparència**, però, en tenim la culpa els mateixos notaris? Evidentment que no. El responsable de tot això ha estat el Consell General del Notariat, soci únic de l'ANCERT, el qual va arribar a emparar-se en dubtosos dictàmens de l'Agència de Protecció de Dades per negar les dades comptables de l'ANCERT no només als notaris, sinó també al mateix Consell. Tampoc no hem d'oblidar l'intent injustificat de destinar els fons resultants de la liquidació de la mutualitat notarial a dotar el

capital social de l'ANCERT amb l'argument poc convincent que era necessari i que el Col·legi Nacional de Registradors havia destinat molts més recursos a la informàtica que el Consell General del Notariat.

En resum, estic d'acord amb el plantejament inicial: **el cost és alt i la comunicació és defectuosa, però no és per això que els notaris estem descontents, sinó, en primer lloc, perquè no se'ns ha transmès res de manera conscient, i en segon lloc, perquè el servei no és ni molt menys l'adequat.** Ja hem vist que, abans que sorgís l'ANCERT, els notaris, sense que ningú ens hi hagués obligat, estàvem informatitzats, i molt més que els registres (cal recordar que l'any 1992 pràcticament tots els notaris teníem fax, mentre que els registres, en un percentatge molt alt, van haver d'instal·lar-lo per obligació legal), i aquesta informatització tenia un cost que cada Notari decidia en funció dels serveis que contractava i segons l'empresa que lliurement decidia que els els prestés.

El caràcter obligatori de la informàtica corporativa (que no l'ANCERT) sorgeix per la imprescindible i necessària implantació de la signatura electrònica dels notaris

Un cop implantat el sistema obligatori de signatura electrònica (amb una funcionalitat mínima fins a la reforma del Reglament Notarial i altres disposicions a partir de l'any 2007), **s'inicia la batalla de l'Índex** (primer, amb el Dr. Índex; després, amb l'IU, i al final, amb el NIU), **i aquí comença el daltabaix.** He de confessar (potser és una indiscreció per part meua) que des de l'any 1981, en què vaig ingressar al Cos Notarial, fins a l'any 2007, en què s'implanta l'Índex Únic informatitzat, sempre vaig presentar els meus índexs a temps i en forma al Col·legi de Notaris; no obstant això, l'Índex de gener de 2007 no vaig ser capaç d'enviar-lo fins al maig, amb cent trenta errors i després d'ímprobes esforços. Segurament això no va ser degut a la meua manca de capacitat mental ni a la meua ineptitud o la dels meus empleats; bona prova d'això és que molts col·legis aproven en junta

directiva moratòries per a la presentació dels índexs.

La situació avui, després de diversos anys, no ha millorat prou: la quantitat de dades inútils que cal proporcionar és francament incalculable, la falta de sentit comú del llistat d'actes és evident, el nombre d'errors que obliguen a saltar-se les regles no es pot saber perquè és interminable, el procés d'operacions mercantils o hipotecàries complexes és un suplici, els errors que es produeixen en la transmissió de dades al Cadastre...

Aquests sí que són motius reals de descontentament i de sensació que els costos són altíssims per als suposats beneficis que obtenen la societat i el Notariat.

Però el principal problema és que l'ANCERT no és una entitat al servei dels notaris, sinó que és una entitat que ha estat i encara ho està, mentre no es demostrï el contrari, al servei del Consell General del Notariat (o de la majoria del Consell, que encara és pitjor), i això és el que produeix una sensació tan descoratjadora per a tothom.

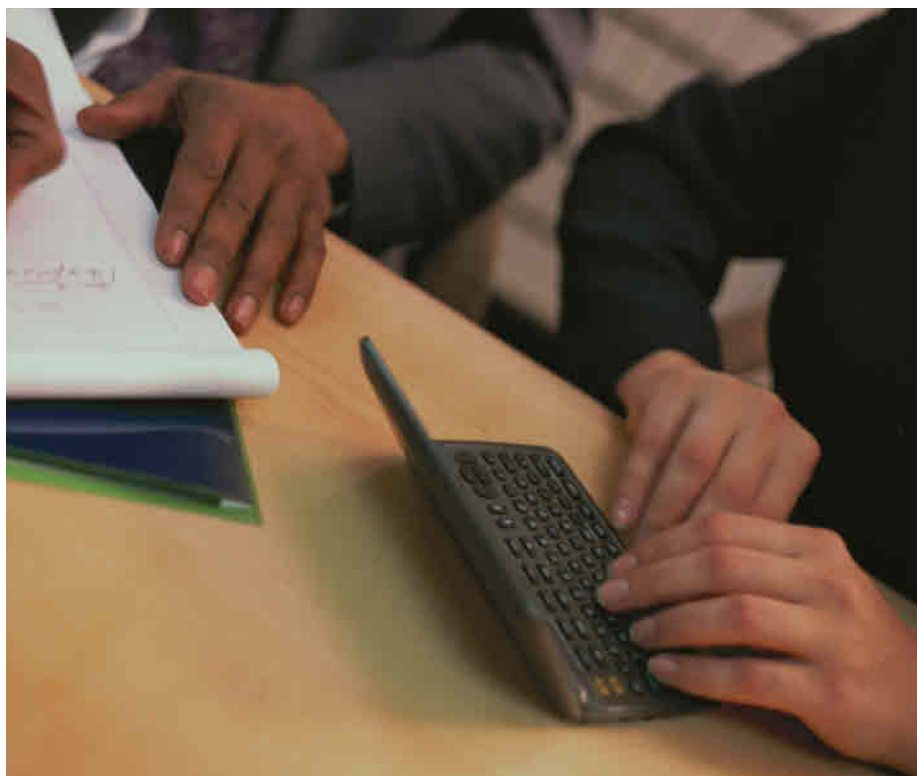
Tornant al tema de l'Índex, no tinc cap mena de dubte que aquest ha de cons-

tuir una ingent base de dades, però cal que ens fem diverses preguntes:

- 1.- Tenen suport legal l'existència d'aquesta base de dades i les finalitats per a les quals s'està utilitzant?
- 2.- Cal l'ingent cabal de mitjans materials i humans que han estat i continuen sent necessaris per crear aquesta base de dades?
- 3.- És vàlid l'argument que l'esforç realitzat es compensa amb l'escut protector que la Corporació Notarial, suposadament, està adquirint per l'existència d'aquesta base de dades?

El sistema de base de dades que implementa el NIU pot tenir serioses objeccions des del punt de vista de la mateixa legislació notarial

Amb relació al primer tema, plomes més autoritzades que la meua han demostrat que **el sistema de base de dades que implementa el NIU pot tenir**

serioses objeccions des del punt de vista de la mateixa legislació notarial (secret del protocol), des del punt de vista de la normativa de protecció de dades i, fins i tot, des del punt de vista constitucional del dret a la pròpia intimitat.

En relació amb la segona qüestió, a mi em sembla igualment sorprenent que a la xarxa hi hagi motors de cerca gratuïts *full text* que en mil·lèsimes de segon troben milers de referències parametritzades de qualsevol text, ja sigui una operació econòmica, aritmètica, dades personals referides a nom i cognoms, un domicili, un número d'identificació personal de qualsevol classe o fins i tot un número de telèfon o qualsevol altra cosa. Com és possible? **Com podem concebre que un motor de cerca pugui mostrar en qualsevol text i en mil·lèsimes de segon qualsevol dada, relació, operació... i que nosaltres haguem d'abocar d'una manera tan minuciosa el contingut de les nostres escriptures en una base de dades** implementada dada a dada i amb l'única ajuda d'un feixuc manual d'instruccions i una atenció a l'usuari al caire de la desatenció? No hi ha cap sistema més útil, eficaç i barat?

El tercer argument té, a parer meu, molt poca solidesa i, com a prova d'això, em remeto als temps recents en què **la volta de rosca de les nostres obligaci-**

ons ha implicat, inclús simultàniament, la reducció, i si no la supressió, de conceptes aranzelaris.

Després d'aquesta llarga introducció, estem en condicions d'entrar en detall en els apriorismes suficientment contrastats pel nostre Conseller Delegat:

- a) **La comunicació entre els components d'una corporació és cert que enforteix la mateixa corporació**, però, per recórrer aquest camí tan senzill (signatura electrònica i VPN), **probablement no caldrien les alforques que suportem.**
- b) **La homogeneïtzació dels processos informàtics és un assumpte capital, però això no significa que tots haguem d'estar permanentment enganxats a un robot intel·ligent** que determina els nostres moviments a cada minut de la nostra vida o de la nostra feina. Tal com deia fa uns dies Francisco Javier Vallejo del Amo, Subdirector General dels Registres i del Notariat (*Diario La Nueva España*, Oviedo, 15 d'abril de 2012), el que s'ha de garantir és (cito textualment) «la llibertat d'aplicacions informàtiques que tots els procediments siguin compatibles i compleixin els requisits de seguretat». És a dir que el més important és la interoperabilitat, no

la unicitat. La meua conclusió és, per tant, justament la contrària.

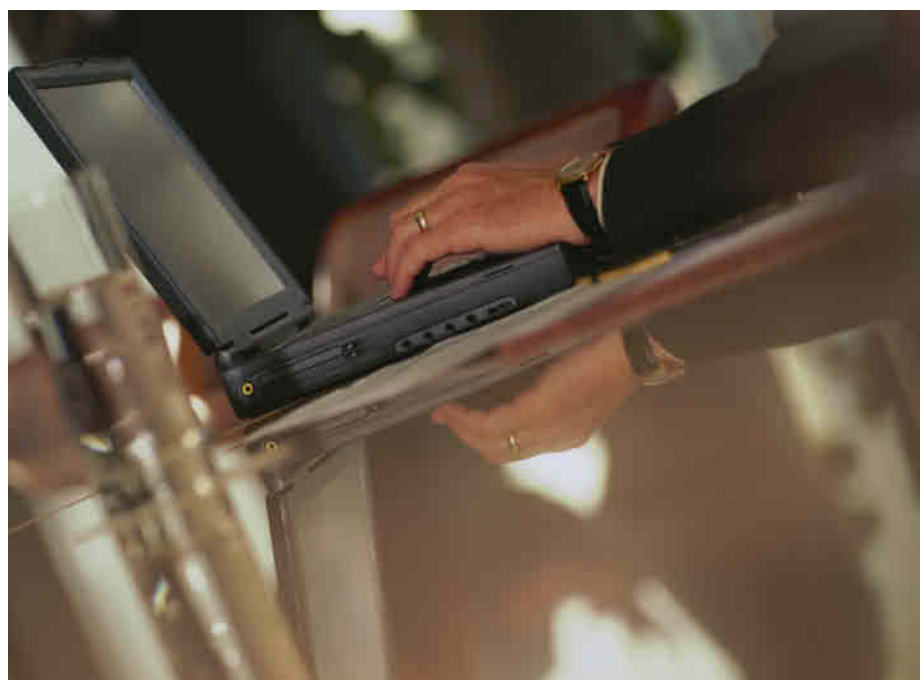
- c) **El tractament de dades i les mateixes bases de dades, entenc**, como ja he dit anteriorment, **que no necessiten tant esforç material i humà com el que estem utilitzant.**
- d) **El creixement de qualsevol corporació de serveis informàtics s'ha de realitzar prioritàriament amb serveis externalitzats**; només quan sigui imprescindible per la peculiaritat extrema del mateix servei o de la mateixa utilitat s'hauria d'acudir a un servei propi i exclusiu (el desenvolupament del qual, si fos necessari i econòmicament més interessant, també s'hauria d'externalitzar totalment o parcialment).
- e) **Totalment d'acord amb l'actitud proactiva davant del reforçament internacional de les solucions informàtiques**, tot i que és evident que això no depèn del mateix Notariat.

L'escriptura pública hauria de comptar amb uns elements informàtics o cibernètics de la més alta qualitat que la fessin el més competitiva possible des del punt de vista de la seguretat jurídica

Per fi, **la reflexió del valor de l'escriptura pública la subscriuim tots**, i com a corol·lari lògic de tot l'anterior, aquesta hauria de comptar amb uns elements informàtics o cibernètics de la més alta qualitat que la fessin el més competitiva possible des del punt de vista de la seguretat jurídica. **D'això no hi ha cap dubte, però, per a fer-ho, no és imprescindible l'existència d'una o diverses societats limitades del Consell General del Notariat.**

Les **conclusions** derivades del que s'ha dit anteriorment són clares:

- 1.- **Els serveis han de ser barats.** Jo diria que, més que barats, adequats en preu a les prestacions que ens donen i, sobretot, als temps en què vivim. El que no pot ser, no pot ser i, a més a més, és impossible: si hi ha notaris els ingres-

sos bruts dels quals són actualment un 65 % inferiors als de l'any 2007, no poden suportar uns costos informàtics iguals i sense més valor afegit que aquells que tenien aleshores (sense entrar a establir si són cars o barats).

2.- Les aplicacions de comunicació han d'estar centralitzades. És obvi, és imprescindible, però això no vol dir que totes hagin de passar a través d'un servidor de la nostra propietat exclusiva. Potser Microsoft ens pot deixar un 0,3 % d'un servidor gegantesc que pugui ser el més petit del món mitjançant un contracte de prestació de serveis adequat amb prou garanties de seguretat i amb una responsabilitat civil controlada.

3.- Efectivament, és una ximpleria que l'organisme de gestió informàtica hagi de definir els desenvolupaments únicament i exclusivament per satisfer les necessitats de la funció notarial i en funció de les directrius d'aquesta. Però és que això precisament ara no és així i n'hi ha prou evidències; sense entrar en profunditats, en tinc prou amb citar: SERFIDES, AGN, LOGALTY, Certificats de Tercers, Hipoteca E-Notari BBVA...

Finalment, m'aturo breument en l'enumeració de les línies d'actuació de l'ANCERT:

a) Índex Únic

Crec que hi ha sistemes més eficaços, menys costosos i, sobretot, menys carregosos per implementar les bases de dades que estem generant. Em remeto al que s'ha exposat anteriorment i hi afegeixo un simple exemple. Ara fa uns mesos, l'ANCERT ens va demanar a través de l'OCT (no només de l'OCP, com abans) un seguit d'escriptures mitjançant el prehistòric sistema d'enviar un correu d'avís al correu personal del Notari que ens remet al correu corporatiu, en el qual cal clicar un enllaç del missatge que ens obre, al seu torn, una pàgina independent del SIC on s'adjunta la còpia de l'escriptura en PDF i s'envia (una a una), i tot seguit es rep un correu de confirmació dient que ha estat rebuda correctament. El sistema no pot ser més absurd. Quan l'AEAT ens demana directament una còpia d'escriptura (situació molt habitual), d'acord amb

el que es disposa a l'art. 51 de la Llei General Tributària, per contestar al requeriment n'hi ha prou amb entrar a la seu electrònica de la mateixa AEAT, on el tràmit es pot realitzar simplement introduint el número d'expedient (amb la nostra pròpia targeta de signatura electrònica) i on hi ha una capacitat pràcticament il·limitada d'adjuntar documents, i aquests documents queden registrats mitjançant un registre d'entrada electrònic a la mateixa pàgina d'enviament. L'exemple crec que no pot ser més clar.

b) Especial atenció al CAU i a la comunicació directa amb els notaris

És veritat que aquests serveis han millorat en els darrers temps potser no tot el que haurien hagut de millorar (sobretot, en matèria de NIU), però, tal com diuen fonts de la mateixa Direcció de l'ANCERT, millorar el servei **suposa apujar els costos...**

c) Rebaixa pressupostària

La veritat és que **una rebaixa del 10 % sembla un xic garrepa** quan els aranzels han baixat el 5 % amb caràcter general, sense comptar societats exprés, cancel·lacions i un llarg etcètera.

Em crida poderosament l'atenció que del pressupost de l'ANCERT l'aportació dels notaris hagi estat del 68 %. D'on ve el 32 % restant? La resposta a aquesta pregunta és molt urgent, com també el seu detall.

d) Replantejament estratègic de projectes

Com no podia ser d'una altra manera, també les grans companyies aèries han revisat els seus projectes de compra d'Airbus 400...

Resulta xocant que s'afirmi que cal discriminar els projectes de veritable utilitat per a la Corporació Notarial d'aquells que no la tenen. És possible que hi hagi hagut projectes inútils que s'hagin afrontat i pagat amb els diners de tots?

e) Increment de serveis

És interessant, però obvi, reconèixer que **la Central de Compres, com no podia ser d'una altra manera, ha estat un fracàs rotund.**

La tarifa plana Movistar és interessant, però tampoc no hi ha prou informació dels costos que suporta l'ANCERT per prestar aquest servei als notaris...

El sistema de còpia remota respecte de la seva versió bàsica és interessant i, per fi, després d'anys de lluita per part d'alguns, permet obtenir una còpia de seguretat del Plató (tal com ens obliga el Reglament de Protecció de Dades des de l'any 2008), la qual cosa no havia estat possible fins ara. No obstant això, l'opció de còpia remota de les dades informàtiques del mateix Notari és astronòmicament cara per als preus de mercat. Un cop més, es demostra que aquí hauria estat més interessant una externalització controlada i no una gestió directa.

f) Desenvolupaments informàtics

No sé què hauran fet les cases d'informàtica que presten serveis a la Corporació Notarial per rebre aquest tracte de l'ANCERT; serem nosaltres, els notaris, els seus clients, els qui les posarem al seu lloc contractant els seus serveis o no. **No ha de ser l'ANCERT qui decideixi com han de funcionar ni concórrer amb aquestes allà on no li correspon.**

L'ANCERT ha de ser una eina al servei dels notaris i no una eina del Consell General del Notariat

Per fi, la frase estrella: l'ANCERT és nostre. O millor dit: l'ANCERT hauria de ser nostre. **L'ANCERT ha de ser una eina al servei dels notaris i no una eina del Consell General del Notariat,** ni al servei del Consell General del Notariat, ni un ens o una superestructura que estigui per sobre de tots nosaltres i que esgoti la seva finalitat en si mateixa. No oblidem que res no és imprescindible i que tot ha d'estar al servei de les aplicacions que els notaris necessitin, i no al revés. I si això no és així, potser d'aquí a poc temps succeeixi com en l'entorn que ens envolta: que tindrem uns serveis informàtics corporatius fantàstics, però que no podrem pagar.